

OCJENE, PRIKAZI I NOVE KNJIGE

Haase H. J.: NEUROLEPTIKA, TRANQUILISER UND ANTIDEPRESSIVA IN KLINIK UND PRAXIS

(Neuroleptici, trankvilizatori i antidepresivni lijekovi u klinici i praksi)

Izdavač: Janssen GmbH Düsseldorf, 1966.

Djelo potječe iz psihijatrijske klinike univerziteta u Düsseldorfu (Zapadna Njemačka) kojoj je na čelu prof. Panse, pisac predgovora knjige. Materija je raspoređena u četiri dijela:

I — Neuroleptici i trankvilizatori s osobitim obzirom na ambulantnu praksu;

II — Sadašnje stanje farmakoterapije shizofrenih u odnosu na stacionarni postupak;

III — Dijagnostika i terapija depresivnog stanja;

IV — Upotreba i indikacije za primjenu psihofarmaka u Saveznoj Njemačkoj Republici.

Struktura materijala tražila je od autora da pomnjivo rasporedi prikaz djelovanja neuroleptika kao i indikaciono prostranstvo trankvilizantnih preparata, tih suvremenih regulatora psihičke neravnoteže, kojima su nekoć upotrebljavani lijekovi, tzv. sedativi, definitivno ustupili mjesto. Problem indikacije — a naročito doziranja — nije riješen i ostaje otvoren, to više ako se ne zna minuciozno potencijal npr. neuroleptičkog sredstva i domet njegova djelovanja. U metodici doziranja prekoračenje je lako moguće, stoga je potreban oprez i vještina u stalnom praćenju i kontroliranju kako bi se postigao optimalni terapijski efekt a izbjegao nepovoljni učinak u funkciji ekstrapiramidnog sistema.

Taj je rad, s izrazitom sklonošću autora k shematiziranju, prilog poznavanju upotrebe i zloupotrebe psihofarmaka, naročito trankvilizatora, za kojima današnji pojedinac sve više i češće poseže tražeći uporište za svoju egzistencijalnu ugroženost. Zastrašujuće je koliko se miliona dolara godišnje potroši u čitavom svijetu za te lijekove, od kojih mnoge pojedinci sami kupuju!

Poznato je da trankvilizatori djeluju unutar vegetativnih kolebanja, psihosomatskih smetnja i neurotskih napetosti, a da na psihoze ne djeluju. Nešto se psihoze, po pravilu, tretiralo isključivo na bolničkim psihijatrijskim odjelima i u zavodima. Zahvaljujući psiholepticima, danas se mnoge duševne poremećaje liječi izvan bolnica, ambulantno. Od klasičnih terapijskih metoda još se uspio održati samo elektro-šok, i to u uskom indikacionom okviru. Uvođenjem psiho-(neuro-)leptika u liječenje shizofrenih psihoza bitno se skratio boravak bolesnika u bolnici, u odnosu na vrijeme od prije deset godina.

Međutim, recidivi se time nisu otklonili. S tim u vezi autor tačno uviđa da je dugotrajno liječenje shizofrenog bolesnika poslije stacionarne terapije sasvim i osobito važna stvar. Bolesnik, čija je shizofrena psihoza neuroleptički stacionarno kompenzirana, nužno treba jedno intenzivno psihoterapeutsko-socijoterapeutsko i psihofarmakoterapeutsko daljnje liječenje.

Autor prikazuje svoju varijantu prethodnog ispitivanja u traženju optimalne doze lijeka u djelovanju na bolest: opterećenjem različitih količina lijeka i raznih neuroleptika ispituje djelovanje na ekstrapiramidne funkcije, što se očituje u promjenama u rukopisu bolesnika. Taj test, opće poznat, pokazuje da intenzitet neuroleptičkog djelovanja ne ovisi samo o izboru lijeka, već i o dispoziciji koju bolesnik posjeduje za određeni lijek. Uspješno djelovanje neuroleptika često prate diskinetičke pojave. Nažalost, učešće simptoma reakcije ekstrapiramidnog sistema ne može se uvijek izbjeći. Potrebno je, što autor dobro čini, voditi računa i o alergijskim reakcijama na te lijekove, npr. kod uzimanja fenotijazinskih preparata. U dvije rečenice autor spominje kao komplikaciju i agranulocitozu kod starijih bolesnika. Ta patološka pojava u leukocitima veoma je važan znak upozorenja za terapeuta, to više što se javlja sve više kod mladih osoba, što autor ne spominje.

Većina depresivnih ne traži pomoć kod liječnika; ne znaju, da je raspoloženje koje ih je snašlo bolesno, stoga ga i nestručno tretiraju. To je za psihijatra manje značajno dijagnostički, a više praktično-terapeutski vrijedno pitanje. To više što se liječenje ne sastoji u tome da depresivni bolesnik iskaže što ga tišti, već je postupak u vrlo aktivnoj cjelokupnoj brizi o njemu, jer čno od čega boluje ipak je psihoza. Pogotovu u današnje vrijeme kad se mnogi bolesnik liječi ambulantno. Autor potvrđuje da još uvijek nije posve izvjesno da antidepressiva djeluju kauzalno, pa ni da skraćuju tok psihotične depresivne epizode.

Knjiga se sastoji od članaka i predavanja koje je autor održao posljednjih godina na kongresima a proširena je i nadopunjena novim činjenicama, pa predstavlja zaokruženu cjelinu, mada bez homogene snage koju jedno djelo treba da ima. U tom se smislu poglavlje o trankvilizatorima slabije uklapa u cjelinu štiva. Stranice o popratnim ekstrapiramidnim pojavama u liječenju neurolepticima najbolje su što knjiga sadrži, a to je i uže područje naučnog rada kojim se autor podulje bavi.

Dr Branko Pražić